

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Usu & Abusu Doctrinæ Divi Thomæ Pro Xaveriana
Academia Collegii Sanctaefidensis in Novo Regno
Granatensi, &c**

Martinez de Ripalda, Juan

Leodii, 1704

Lectio I. Ratio dubitandi, & pro eâ expedienda, Doctorum placita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84322)

LECTIO I.

Ratio dubitandi, & pro eâ expediendâ, Doctorum placita.

Ratione dubitandi propono.

107. **R**atio igitur dubitandi, eaque difficillima in presenti sic à Doctoribus communiter formatur: *Generatio viventium est origo viventis à vivente conjuncto in similitudinem naturæ.* Sed processio Spiritus Sancti est origo viventis à vivente conjuncto in similitudinem naturæ. Ergo est generatio. Major ab omnibus recipitur. Minor verò probatur, per singulas talis definitionis particulas decurrendo. In primis enim processio Spiritus Sancti est *origo viventis*; cum sit Personæ viventis productio. Deinde est *à principio vivente*; cum sit à Patre, & Filio tanquam ab unico principio. Præterea est *à principio conjuncto*: Quia id solum denotat principii generantis conjunctionem cum genito; quæ conjunctio perfectior invenitur inter Spiritum Sanctum cum Patre, & Filio, ac est in creatis, ubi conjunctio solum salvatur per partem substantialem decisam à generante: In divinis verò est per identitatem naturæ, quæ est eadem in termino procedente, ac in principio, à quo procedit. Denique processio Spiritus Sancti est *in similitudinem naturæ*: Quæ id tantum denotat, terminum productum habere eandem vel specie, vel numero naturam cum suo principio. At Spiritus Sanctus eandem specie, & numero naturam habet cum Patre, & Filio. Ergo de primo ad ultimum processio Spiritus Sancti erit generatio.

Ejus difficultatem agnovit S. Augustinus de

108. En difficultatem, quæ tor salebris inexpedibiliter implicatur, ut ingeniorum Aquila Augustinus lib. 2. de Trinitate, cap. 5. & lib. 3. cap. 14. in hæc eruperit verba: *Non omne, quod procedit, nascitur, quantum omne procedat, quod nascitur: Hac scio; distinguere autem inter illam generationem, & hanc processionem, nescio, non valeo, non sufficio.* Ita Augustinus. Sed tamen intra modum nostrum sobriè, ac reverenter agendo, ut & Filii generationem, & Spiritus Sancti processionem expendere, discutere, ac distinguere possimus; oportet prius altè impressa Scholasticorum vestigia ante omnia relegere.

z. Sécetia tener, non debere illius dif-

109. Prima in hæc difficultate sententiâ fuit aliquorum, qui eâ convicti, dixerunt, nullam hujus discriminis rationem; cur scilicet una processio generatio sit;

non verò alia; investigandam esse. Ita ^{crimini} Magister sententiarum, quem sequuntur ^{investigati} Major, & Gabriel, fundati auctoritate aliquorum Sanctorum Patrum asserentium, talis Mysterii ignorare rationem. Sic Damascus lib. 1. de Fide, cap. 10. Athanasius Dialogo 3. Basilius Homilia 2. contra Sabellianos, Augustinus lib. supra citato; ac proinde tenent, hoc inquirere, turum non existimari, quod Trinitati solum cognitum est. Verum hi Doctores in hoc prolato extrâ nostram controversiam existunt, utpotè Quæstionis titulo se opposentes; & rejiciuntur facile ex communi Doctorum sententiâ, qui in hujus rei ratione reddendâ, laudabiliter insudarunt, hærentes vestigiis Sanctorum Augustini, Anselmi, & aliorum, qui licet evidentem, & demonstrativam rationem non invenerint; tamen suppositâ fide, rationem congruentem, & probabilem, cur una, & non alia harum processionum generatio sit; investigarunt. Nec aliud Sancti Patres voluerunt, quam demonstrativam hujus dubii rationem solo naturali lumine non posse defendi: Quod quidem libenter, & in obsequium Fidei omnes factemur.

110. Secunda sententia docet, Spiritum Sanctum ideò non esse genitum; bene ^{z. Et 3.} tamen Verbum; quia hoc ab uno supposito; ille verò à duobus procedit. Quam sententiam illustrarunt noviter peracuti nostri Recentiores. Tertia sententia asserit, secundam Personam suâ processione evadere Filium; non autem Spiritum Sanctum; quia licet utrique communicetur ex vi processionis naturâ divina, & consequenter ut similis suo principio Spiritus Sanctus procedat; non tamen procedit per modum imaginis; quod necessarium erat, ut esset Filius. Hanc tenent Canariensis, & Torres, eamque postea multis illustravit acutissimus noster Valquez disputat. 113. cap. 6. & 7. cui postea subscribere Turrianus disput. 2. dubitat. 7. Alarcon. tract. 5. disputat. 8. cap. 16.

111. Quarta aliorum sententia est, ^{4. Et 3.} ideo Verbum esse Filium, quia accipit ^{chardi à} naturam ex vi processionis ad alterius ^{Sancto} ^{Victore.} positi productionem fecundam; Ac proinde Spiritum Sanctum ideò non esse Filium, quia licet ex vi processionis sit similis suo principio in essentiâ; non tamen in naturâ sub conceptu naturæ, eò quòd hæc consistit in fecunditate alterius suppositi productivâ, quam sic non accipit Spiritus Sanctus. Ita Richardus de Sancto Victore lib. 6. de Trinitate, cap. 18. quem sequuntur PP. Zunniga, & Martinon disputat. 24. sect. 9.

112. Quin-

5. Tribuitur Ribadeneyra.

112. Quinta sententia tribuitur P. Ribadeneyra disput. 4. de voluntate Dei, cap. 2. à num. 22. qui supponens, intellectiōnem, & volitionem divinam esse objectivè, & virtualiter omnino idem; & ex parte Patris utriusque personæ communicari ex vi processionis satis insinuat, idè secundam Personam potius, quàm tertiam, esse Verbum; quia clariùs suum principium explicat intelligens, quàm volens: Tertia verò Persona econtra clariùs explicat suum principium ut volens, quàm ut intelligens; seu quia Personalitas secundæ Personæ clariùs explicat eam ut accipientem à suo principio intellectiōnem, quàm volitionem: Personalitas verò tertie Personæ clariùs explicat eam ut accipientem à suo principio volitionem, quàm ut accipientem intellectiōnem. Quo autem pacto Personalitas Verbi valeat explicare potius intellectiōnem, quàm volitionem acceptam à suo principio; cum in utràque objectivè, & virtualiter sic idem omnino; respondet ingeniosus Doctor, hanc diversimodam explicationem non impediri omnimodà identitatem etiam virtuali inter intellectiōnem, & volitionem; sicut identitas etiam virtualis inter essentiam divinam, & ejus aptitudinem, ut identificetur realiter triplici Personalitati divinæ, non impedit, quominus creaturæ clarè explicent ipsum Deum sub conceptu Deitatis, quoniam eum explicent sub conceptu aptitudinis, ut identificetur triplici Personalitati. Eandem sententiam sequitur Quiroz disput. 36. sect. 6. pro generatione Verbi potius, quàm processione Spiritus Sancti.

Communissima est pones processionē verbi idè esse generatiōnem, quia est per intellectū.

113. Alia communissima sententia est, processionem Verbi esse generationem; quia est per intellectum; non verò talem esse processionem Spiritus Sancti, quia est per voluntatem. Tribuitur hæc sententia Divo Thomæ in primò distinct. 3. quæst. 1. artic. 3. ad 3. & distinct. 28. quæst. 2. artic. 3. in corpore; & passim alibi. Divo Thomam sequuntur ex nostris eximius Doctor Pater Suarez, P. Molina, Valentia, Arrubal, & Recentiores omnino plures; ex Thomistis verò Cajecanus, Ferrara, Joannes, Zuzmel, Godoy disp. 74. §. 1. Gonet artic. 4. §. 4. & frequentissimè innumeri alii.

In eadem explicanda tot sunt opiniones, quot capitula.

114. Quamvis tamen in hanc sententiam major Theologorum pars conspiret; at pro ejus explicatione tot sunt opiniones; quot capita. Noster Suarez, quem nobiles Recentiores sequuntur, sic eam explicat. Nam eo ipso, quod Verbum per intellectum procedat, & per voluntatem Spiritus Sanctus, Verbo communicatur intellectiō, & Spiritui Sancto volitio. Sed

Theol.

intellectio est constitutivè ipsa essentia divina; secus autem volitio, quæ naturam constitutam supponit. Ergo Verbum eo ipso, quod per intellectum procedat, evadit ex vi suæ processionis simile suo principio in naturâ, & consequenter Filius: Spiritus verò Sanctus eo, quod per voluntatem procedit; non evadit similis in naturâ; sed in attributo naturæ; & consequenter nec est Filius, nec genitus. Salmanticenses autem lib. de Trinitate, disput. 2. dub. 3. & disput. 3. dub. 3. aliique Recentiores Thomistæ cum P. Suario in eo conveniunt, quod Dei naturam in actuali intellectiōne constituent: Quo supposito, rationem Divi Thomæ sic formant. Verbo ex eo, quod per intellectum procedat, communicatur divinum intelligi. At intelligi, & intelligere sunt omnino idem in Deo. Ergo ex vi processionis communicatur illi divina intellectiō, & consequenter divina natura in intellectiōne consistens; quod quidem non contingit in processione Spiritus Sancti, quæ per voluntatem est. En sententias, in quas circa præsentem controversiam Scholastici Doctores hinc inde distrahuntur: A quarum tamen impugnatione pro nunc consultò abstinemus, ne dum claritati insistimus, majori caligine Quæstionem per se difficillimam obscuremus; quale autem judicium sit ferendum contra prædictas opiniones, ex dictis pro sententiâ nostrâ facile constabit.

LECTIO II.

Nonnulla ex veriori doctrinâ fundamenta jaciuntur.

115. **P**ro pleniori expediendâ difficultatis intelligentiâ suppono primò controversiam inter Doctores præcipuam non esse, quare secunda Persona Trinitatis sit Verbum potius, quàm tertia; vel quare hæc sit Spiritus Sanctus potius, quàm secunda: Hujusmodi autem difficultatem facile, & fortè absque ullo de re dissensu omnes expedirent, recurrendo ad intellectum, & voluntatem: Cum enim de ratione intellectus sit, quod medio suo actu formet conceptum, quem communi vocabulo *Verbum* dicimus; & secunda Persona per intellectum procedat juxta ea, quæ Quæstionibus antelapsis fusiori calamo expendimus; hinc clara redditur ratio, quare secunda Persona procedat ut Verbum. Jam verò cur tertia Persona Spiritus Sanctus dicatur, & nullo modo Verbum;

Quæstio non est, cur 2. persona sit Verbum potius, quàm 3.

Z 3

licet